

Postavljanje ciljeva i odabir materijala

Radni materijal 2: Dvije kategorije materijala u odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava

Učenje i poučavanje bez materijala gotovo je nemoguće jer su materijali medij koji daje sadržaj, teme, informacije i podatke. Učenici razvijaju svoje kompetencije baveći se određenim aktivnostima, što znači da “nešto rade” s nekim predmetom. Prvi na pamet padaju udžbenici ili radni listovi. Oni su zaista bitni za odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava.

Dvije kategorije materijala u Odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava

Međutim, specifičan profil odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava odražava se u širim konceptima materijala i medija. Udžbenici i radni listovi primjeri su tiskanih medija. U interaktivnome konstruktivističkom učenju nastavnici i učenici stvaraju različite kategorije materijala. Oni su autentični jer su materijali iz prve ruke, proizvedeni na licu mjesta, u određenoj situaciji, za ljude koji su ondje prisutni u tome trenutku. U Odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava stoga nastavnici i učenici nisu samo korisnici materijala nego i njihovi proizvođači. U knjigama II do VI ovog izdanja odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava predstavljeno je mnogo primjera za tu kategoriju materijala, koju vrlo često stvaraju učenici u okviru iskustvenog učenja ili radom na projektima. Opisi nastavnih jedinica i lekcija nude bogate nastavne potencijale za rad s učenicima.

Matrica zahtjeva nastavnog procesa i materijali

Sljedeća matrica povezuje neke od tipičnih primjera za te dvije kategorije materijala za različite aspekte razvoja kompetencija u odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava: gotovi nastavni materijali i materijali razvijeni u procesima interakcije između nastavnika i učenika. Ne zagovaramo pristranost prema jednome tipu materijala, već integrirani pristup. Međutim, poučavanje kroz demokraciju i ljudska prava od nastavnika zahtijeva da ozbiljno shvaćaju materijale koje naprave učenici.

Aspekti razvoja kompetencija	Materijali preneseni putem medija	Materijali nastali u procesima učenja	
		Materijali koje su izradili nastavnici	Materijali koje su izradili učenici
prethodni razvoj učenika	(takvi mediji i materijali, naravno, postoje. Primjerice, dječje knjige ili filmovi – no nastavnici ne mogu imati predodžbu o njihovom učinku)		predodžbe, prijašnje iskustvo i procesi socijalizacije u obitelji ili s vršnjacima, prethodno usvojene informacije u školi i izvan nje
definiranje teme, određivanje plana i programa za lekciju ili temu			polazišta dobivena sijevanjem ideja ili raspravom
informacije	aktualne novosti (tiskovine, TV, DVD, internet) udžbenici	predavanje; osiguravanje osnovnih materijala (primjerice flipchart ploče, markeri, papir u boji)	doprinosi učenika u nastavi (primjerice dekonstrukcija poruka prenesenih putem medija, sažeci, zaključci, domaće zadaće, prezentacije, argumenti u raspravama i debatama, komentari, pitanja)
analiza i prosuđivanje	tematska i kontroverzna pitanja u politici i znanosti (radni listovi, udžbenici)	objašnjenje ključnih koncepata; kritika koja zahtijeva dekonstrukciju	
uvježbavanje vještina	radni listovi (upute za vježbanje)	pokazivanje i usmjeravanje	povratne informacije
participacija i aktivno djelovanje		vođenje sastanka ili radne skupine	iskustvo; pitanja, primjedbe, uvidi, interesi
procjenjivanje i vrednovanje	testovi pitanja portfoliji	opserviranje	samoprocjenjivanje; povratne informacije; iskazivanje obrazovnih potreba